

STORTINGET

Innst. 366 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 9 (2017-2018)

Innstilling fra finanskomiteen om Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2017

Til Stortinget

Sammendrag og hovedkonklusjon

Sammendrag av rapporten

Norges Bank er landets sentralbank, og virksomheten er regulert i lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven). Norges Bank er et eget rettssubjekt, eid av staten. Etter Grunnloven § 33 er Norges Bank landets sentralbank.

Som sentralbank og forvalter av Statens pensjonsfond utland (SPU) er institusjonen gitt stor tillit. Hovedstyret har den utøvende og rådgivende myndigheten etter sentralbankloven. Det leder virksomheten og forvalter sentralbankens midler.

Etter Grunnloven § 75c tilkommer det Stortinget «(...) at føre Opsyn over Rigets Pengevæsen». Oppgaven ivaretas blant annet gjennom Norges Banks representantskap, som er oppnevnt av Stortinget. Representantskapet fører tilsyn med at hovedstyret utøver virksomheten innenfor fastsatte rammer. Representantskapets tilsynsrolle er hjemlet i sentralbankloven. Det er representantskapets oppgave å velge Norges Banks revisor, fastsette årsregnskap og vedta bankens budsjett.

Det er regulert i sentralbankloven § 30 at «Representantskapet skal minst én gang årlig legge fram for Stortinget sin uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken, jf. § 5 fjerde ledd femte punktum». Uttalelsen om tilsynet er omtalt i de ulike kapitlene i rapporten.

Det ble redegjort for prioriteringer i tilsynsarbeidet i rapporten til Stortinget for 2016, Dokument 9 (2016–2017). De prioriterte oppgavene er gjennomført. Oppfølging av vedtatt strategi for representantskapet og gjennomføring av planlagt tilsyn etter godkjent tilsynsplan er beskrevet i rapporten. Det redegjøres for tilsynet med hovedstyrets styring og kontroll på overordnet nivå, innenfor sentralbankvirksomheten og i kapitalforvaltningen.

Norges Banks virksomhet er beskrevet på overordnet nivå. Det vises til utdypende informasjon i Norges Banks årsmelding og regnskap for 2017, årsrapport om forvaltningen av Statens pensjonsfond utland for 2017 samt øvrige rapporter og publikasjoner utgitt av Norges Bank.

Statens pensjonsfond forvaltes av Finansdepartementet. Statens pensjonsfond utland plasseres som innskudd på konto i Norges Bank. Norges Bank skal i eget navn plassere kroneinnskuddet i en investeringsportefølje utenfor Norge. Forvaltningen gjennomføres etter nærmere regler fastsatt av departementet i mandat for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Hovedstyret har ansvaret for å påse at retningslinjene for fondet overholdes.

Representantskapet har behandlet saker fra hovedstyret om styring av risiko og internkontroll og merket seg at hovedstyret følger opp virksomheten gjennom prinsipper og retningslinjer og behandling av periodisk rapportering. Det er ikke avdekket vesentlige hendelser eller brudd gjennom året som har medført svekket internkontroll. Hovedstyret er bedt om å holde representantskapet orientert om gjennomføringen av risikoreducerende tiltak.

Hovedstyrets gjennomføring av strategier og handlingsplaner samt ressursbruk er omfattet av tilsynet. Re-

presentantskapet har tatt hovedstyrets årlige gjennomgang og oppdateringer av prinsipper for virksomheten til etterretning.

Etter representantskapets behandling av tilsynsrapporter oversendes disse til hovedstyret for oppfølging. Hovedstyret blir bedt om å redegjøre for sine vurderinger, og det er av særskilt betydning at vektlegging av risikoer og eventuelle tiltak kommer fram. Det er gjort en systematisk gjennomgang av oppfølgingspunkter i rapporter fra tidligere tilsynsgjennomganger. Representantskapet har mottatt svarbrev fra hovedstyret der det gis en redegjørelse for hovedstyrets vurdering til seks rapporter fra tidligere år. Oppfølgingspunktene, som i hovedsak omfatter temaer innenfor virksomhetsstyring, er beskrevet i rapporten. Hovedstyrets siste svarbrev inngår som vedlegg 2 i rapporten. Representantskapet har merket seg redegjørelsene fra hovedstyret til disse sakene. Sentrale temaer vil fortsatt være omfattet av risikovurderinger og prioriteringer i framtidig tilsynsarbeid.

I 2017 har representantskapet behandlet fire tilsynsrapporter. Det er utført tilsynsgjennomganger av forvaltningen av valutareservene og styring av og kontroll med datterselskaper i eiendomsforvaltningen. Til disse har det ikke vært merknader med oppfølgingspunkter. Innenfor forvaltningen av SPU er det behandlet en tilsynsrapport om etablering av strategier, herunder sammenhengen mellom strategiske valg, forventninger om avkastning og kostnadseffektivitet i forvaltningen av SPU. Utgangspunkt for denne gjennomgangen er blant annet oppfølging fra budsjettbehandlingen for 2017. Videre er det behandlet en tilsynsrapport om risiko knyttet til markedsreguleringer.

Til konklusjonene i de to siste rapportene ble det gitt flere oppfølgingsspørsmål som hovedstyret ble anbefalt å vurdere. Hovedstyret har beskrevet bakgrunnen for den praksisen som er valgt for Norges Bank, i brev til representantskapet. Dette er detaljert behandlet i rapporten, og representantskapet konkluderte med at Norges Banks prinsipper og prosesser for styring og kontroll, inkludert risiko-, resultat- og kostnadsoppfølging, fortsatt vil være sentrale i tilsynsarbeidet. Arbeidet videreføres slik at kontinuiteten med å følge opp risikobildet for Norges Bank i særskilte gjennomganger og løpende tilsynsaktiviteter blir ivarettatt.

Representantskapet har merket seg redegjørelsene fra hovedstyret, og har ikke hatt ytterligere kommentarer til hovedstyrets behandling.

Det er behandlet en attestasjonsuttalelse fra Deloitte AS om utvikling og kommunikasjon av ansvarlig forvaltningsvirksomhet med grunnlag i mandatet for SPU. Rapporten har gitt anbefalinger til hovedstyret og Norges Bank for oppfølging, og dette arbeidet følges i tilsynet i 2018. Attestasjonsrapporten er offentlig tilgjengelig.

Det er ytterligere planlagt to tilsynsgjennomganger innenfor området ansvarlig forvaltning i 2018.

En tidligere planlagt tilsynsgjennomgang om hovedstyrets håndtering av alvorlige trusler og kriser ved forvaltningen av SPU ses i sammenheng med ny samlet risikovurdering i løpet av 2018.

Hovedstyrets protokoller er et viktig grunnlag for representantskapets tilsyn. Protokollene gir en god oversikt over hovedstyrets saksomfang og er et utgangspunkt for å be om tilleggsinformasjon eller ytterligere redegjørelser. Mange av sakene som hovedstyret har behandlet, er også lagt fram for representantskapet.

I det løpende tilsynet har representantskapet høy oppmerksomhet på at virksomheten i Norges Bank samlet sett er eksponert for betydelig risiko, blant annet knyttet til markeder, fysisk sikkerhet og IT-sikkerhet. Det er blant annet fulgt med på utviklingen i eiendomsforvaltningen, eierskapsutøvelse og ansvarlig forvaltning, eksternt porteføljeforvaltning og rapportering om avkastning og risiko. Hovedstyret har gjennom året oversendt vurderinger av risikosituasjonen for Norges Banks virksomhet. Representantskapet har gjennom denne rapporteringen fulgt opp vesentlige risikoområder.

Representantskapet har fastsatt Norges Banks årsregnskap for 2017. Ved behandlingen av årsregnskapet og øvrig rapportering om ressursbruken gjorde representantskapet grundige vurderinger og anmodet hovedstyret om utfyllende informasjon.

Representantskapet skal ha høy oppmerksomhet på behandlingen av Norges Banks budsjetter.

Etter representantskapets vurdering har hovedstyret besvart de to temaene om fastsettelse av strategier og mål samt kostnadssammenligninger og analyser som representantskapet ba om å få belyst i forbindelse med budsjettvedtaket for 2017. Hovedstyret har vist til at oppdraget med forvaltningen av SPU følger av mandat og overordnede strategier gitt av Finansdepartementet.

Ved behandlingen av budsjettet for 2018 har representantskapet videreført oppfølgingen av kostnadsutviklingen i Norges Bank. Representantskapet merket seg at kostnadene som presenteres for forvaltningen av SPU, ikke uten videre kan sammenstilles med sammenligningsgrunnlaget, blant annet fordi skillet mellom aktiv og passiv forvaltning ikke er skarpt. For å sikre en tilstrekkelig kostnadsbevissthet er representantskapet opptatt av at relevante kostnadssammenligninger benyttes for å vurdere utviklingen i ressursbruken.

For SPU var det i budsjettframlegget vist til Finansdepartementets kostnadssammenligninger. Hovedstyret ble bedt om å redegjøre.

Oppfølgingen er i tråd med Finansdepartementets brev om kostnadsrammen for forvaltningen av SPU i 2018.

Allmennheten har innsyn i representantskapets virksomhet gjennom protokollene og den årlige rapporten til Stortinget.

Hovedkonklusjon

Representantskapet i Norges Bank skal, etter lov om Norges Bank § 30 fjerde ledd og § 5 fjerde ledd femte punktum, minst én gang årlig legge fram for Stortinget sin uttalelse om hovedstyrets protokoller, tilsynet med Norges Bank og saker som det forelegges av hovedstyret. I uttalelsen skal det også redegjøres for eventuelle særlige merknader som tilsynet måtte gi grunnlag for, jf. sentralbankloven § 30 fjerde ledd sjette punktum.

Representantskapet skal føre tilsyn med bankens drift og at reglene for bankens virksomhet blir fulgt.

I tilsynet med Norges Banks virksomhet i 2017 er det ikke avdekket brudd på sentralbankloven, forskrifter, mandater eller øvrige rammer for Norges Banks virksomhet, inkludert forvaltningen av Statens pensjonsfond utland. Hovedstyrets protokoller er gjennomgått. Under behandlingen er det reist spørsmål til enkeltsaker, og sentralbanksjefen har gitt utdypende redegjørelser til problemstillingene.

Etter representantskapets oppfatning har hovedstyret i 2017 utøvd styring av og kontroll med Norges Banks virksomhet som er i samsvar med lov om Norges Bank, forskrift om risikostyring og internkontroll i Norges Bank og mandat og retningslinjer for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland.

Representantskapet har mottatt de opplysninger det har bedt om. Representantskapet har ikke protokollført merknader til hovedstyrets protokoller i 2017. Det er ikke avdekket forhold gjennom tilsynet som gir grunnlag for særskilte merknader etter sentralbankloven.

Representantskapet har fastsatt Norges Banks årsregnskap for 2017 og vedtatt bankens budsjett for 2018.

Under behandlingen av budsjettet ble det fra representantskapets side pekt på at samlet budsjett for Norges Bank øker med ca. 11 prosent. Det ble stilt spørsmål om dette og for øvrig vist til merknad fra Stortingets finanskomité og skriv fra Finansdepartementet. Sentralbankledelsen har orientert om postene i budsjettet.

Kostnadsutviklingen vil fortsatt være et prioritert område i representantskapets arbeid.

Budsjettreglementet stiller krav om at Norges Bank legger fram kostnadssammenligninger. Representant-

skapet har pekt på at det er behov for et mer omfattende materiale på dette området.

Rapporten er representantskapets samlede uttalelse og omhandler tilsynet med Norges Bank og øvrige oppgaver for representantskapet gjennom året.

Det vises for øvrig til rapporten for nærmere omtale.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Åsunn Lyngedal og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Henrik Asheim, Mudassar Kapur, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Jan Steinar Engeli Johansen og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, tar redegjørelsen til orientering.

Medlemene i komiteen fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt peiker på at Norges Bank formelt ikke er underlagt lov om målbruk i offentlig teneste (mållova). Disse medlemmene viser til at Norges Bank likevel skal fylge mållova og at representantskapet kan føre tilsyn med dette.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en enstemmig komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til rapporten og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 9 (2017–2018) – Rapport til Stortinget fra Norges Banks representantskap for 2017 – vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 31. mai 2018

Henrik Asheim

leder og ordfører

